

met elke op Gods onfeilbaar Woord gegrond vergadering, betuigende met dezen dat wij ons in alles houden aan Gods Heilig Woord en aan onze aloude Formulieren van eenigheid, in alles op dat Woord gegrond, aan de aloude Liturgie en aan de Dordtsche Kerkenordening". Dit is reformatie.

Wie zijn in feite de afgescheidenen? De Cock en de zijnen. Neen, maar zijn tegenstanders, die aan de leer der kerk, aan de waarheid Gods ontrouw geworden waren. Alle Hervormers hebben tegenover Rome staande gehouden, dat de ware kerk te vinden is, niet waar men vasthoudt aan de successie van plaatsen (kerkgebouwen etc.) en personen (bisschoppen, paus etc.), maar waar bewaard wordt de ware leer, waar gevonden wordt de successie der doctrina, der gezonde leer naar Gods Woord. En dat geldt ook voor vandaag tegenover alle theorie, uitgedacht door menschen.

DE GEZONDE LEER.

Die leer heeft Hendrik de Cock, we gedenken het met groote dankbaarheid anderhalve eeuw na zijn geboorte, door Gods genade bewaard, en daarmee aan Christus' kerk in deze landen en ver daarbuiten een onschatbaren dienst bewezen.

In een tijd, toen predikanten der Herv. Kerk publiek de dwalingen van Arius en Pelagius vernieuwden, toen men durfde schrijven, dat het goddeloos en godslasterlijk was om met den Catechismus staande te houden dat God met tijdelijke en eeuwige straffen zal wreken de aangeboren en werkelijke zonden; toen men op de vraag: welk een Zaligmaker is Christus voor hen? (n.l. voor hen, die als „fijnen" te boek stonden) ten antwoord gaf: „bijna alleen een borg, een plaatsbekleeder bij God, een verzoener, Hoogepriester, offer en toevlucht ter geruststelling bij eigene, dikwijls helaas opzettelijk begane overtredingen"; toen men den Catechismus noemde „een oud schoolboek, hetwelk zich noch door stijl, noch door inhoud tegenwoordig meer aanbeveelt"; toen het gros der predikanten remonstrantisch dacht en preekte en de Dordtsche leerregels gescholden werden als „versleten schoenen", een „allerleedigst formulier", en den koning gesmeekt werd, de „Dordtsche kluisters" toch te verbreken; toen Hofstede de Groot, die door zijn tijdgenooten en leerlingen zóó bewonderd werd, dat een van deze laatste den Groot's zelfbedwang opgetogen prijst omdat hij „een schoon, edel, ontwikkeld, rijk meisje beminde" haar zijn liefde niet bekende, wij vele leden uit haar familie, waaronder haar vader, aan de tering gestorven waren („de edele maagd huwde met een ander en ging vroegtijdig heen"); toen deze Hofstede de Groot, voorlooper en baanbreker van het modernisme, de man met het „liefderijk gemoed", die uitgaaf het tijdschrift „Waarheid in Liefde" en van hen, die de kerkleer handhaafden, zeide: „steelsucht en ketterijacht is hun, beoordeeld naar hun wijze van doen, veel meer eigen dan geloof en liefde", en die zóó „Unions- und Ausgleich-freundlich" was, dat hij al zijn hoop zou zetten op de „kerk der toekomst", waarin de naam van Christus tot zijn volle recht zou komen en de namen van de verschillende gezindten, ook de namen Protestant en Roomsche tot de geschiedenis zouden behoren — verklaarde, dat de Formulieren van eenigheid geen verbindend gezag hadden voor de predikanten der Ned. Herv. Kerk, en indien wel, dat ze dan verplicht en gerechtigd waren hun eed te breken —

toen dus de kerk van Christus naar bestuur en inrichting veranderd was in een geregelde vereniging, waarin ieder practisch het Woord kon mishandelen naar verkiezing en kon preeken zooals hem goed docht, en de waarheid alleen geduld werd op voorwaarde, dat men den leugen het hoogste woord liet —

toen heeft de Heere, die Zijn instrumenten formeert en toerust en bekrachtigt, in Zijn trouw en groote ontferming den man Hendrik de Cock in 't hart gegeven om als een klein jongeling den reus van 't kerkelijk liberalisme te bevechten, en om de gereformeerde kerk weer te doen uitkomen als de heilige vergadering van hen, die met mond en hart herhalen: wij gelooven en belijden.

KERKREFORMATIE AFGEWEEZEN DOOR BEKNIBBELING.

Natuurlijk is hierop afgedongen. Voornamelijk door hen, die achterbleven. Tot vandaag aan den dag. De Cock had deels wel gelijk. Deels. Máár..... (Hoe kan de geschiedenis helpen, onze eigen tijd beter te verstaan!) Máár..... hij had de Ned. Herv. Kerk „valsche kerk" genoemd. Daarmee „randde hij den geheimen raad Gods aan". Ja? Dan moet door art. 29 der Ned. Geloofsbelijdenis een streep. Voorts: hij had uit andere gemeenten kinderen gedoopt en leden op zijn catechisaties toegelaten. Doch De Cock was bereid aanstands hiermee op te houden, indien men hem zijn ongelijk uit Gods Woord of de Reglementen der kerk aanwees. Wat niet geschied is. Ja, maar..... zijn toon. Die was veel te grof en te barsch. Die toon moest wel prikkelen. Doch 't is de moeite waard na te lezen, wat de kerkeraad van Ulrum in zijn Memorie aan de Algemeene Synode der Ned. Herv. Kerk d.d. 28 Juni 1834 (Keizer, bl. 463) en De Cock zelf (Een paar brieven, uitgegeven ter opheldering der waarheid enz., 28 Maart 1834) hierover schrijven; zoo getuigt o.a. De Cock: „Ik geloof ook, dat wij onze kracht van zeggen niet moeten zoeken in harde woorden, zelfs tegen hen, die de Gemeente des Heeren door blindheid of boosheid zoeken te verleiden, maar het is mijns inziens evenmin goed, om de harde woorden en uitdrukkingen, die God Zelf in Zijn Woord bezigt, te verzwijgen uit vrees voor de menschen of uit gevaar van schade of schande; anders immers moest (t geen godslasterlijk is te denken) de Heere Jezus Zelf, Petrus en Paulus hier schuldig staan, gelijk wij zien kunnen, Matth. 23, Hand. 8:23, Hand. 13:10, in de brieven van Paulus aan Timotheus, enz. De eer des Heeren moet onze bedoeling zijn, het kind moet bij zijn rechte naam genoemd worden en ach! of ons deze voorvaderlijke oprechtheid en rondborstigheid wederom meer en meer mocht geschonken worden, door des Heeren Geest" waarna De Cock de door hem gebezigde benamingen en uitdrukkingen confronteert met de waarheid Gods.

„Is zoo gemakkelijk voor hen, die tot motto gekozen hebben: „niet de kerk uit!", wat meermalen schijnt te beteekenen: „wat er ook gebeure, nooit de kerk uit!" — om door het opwerpen van bezwaren, die geen van alle de kern der zaak raken, zichzelf te paaien, en anderen in den waan te brengen, dat hoe goed „heengaan" moge schijnen, „blijven" veel en veel beter is.

En zoo doet ook nog steeds opgeld het beweren, dat de afscheiding toch maar 'n tamelijk „subjectieve" beweging was, en allerminst vrij van invloeden, verbonden aan de namen De Labadie en Schortinghuis.

Vraag: indien dit bij meerderen, die met de afscheiding meegingen het geval mocht zijn — aan wie de schuld? Wat gaven de geestelijke voorgangers aan het volk? Hoe lang was de gemeente niet verleid en misleid? En, zouden we haast vragen, hoe wordt thans de gemeente door meerderen van deze „klagers" geleid?

Ach, hoe moeten alle klachten en aanklachten verstommen tegenover het nuchtere feit, dat de eenvoudige, trouwe herder en leeraar van Ulrum door woord

Maria, de moeder van onzen Heere Jezus Christus (XIV)

HET KERKLID MARIA.

In de Handelingen der Apostelen komt de naam van Maria slechts éénmaal voor. Lucas noemt in den aanhef van zijn Evangelie den naam van de moeder des Heeren niet. Hij spreekt ervan, dat de Heiland, nadat Hij geleiden had, veertig dagen lang, Zichzelf levend vertoond heeft aan de apostelen, zijnde door hen gezien en sprekende van de dingen die het Koninkrijk Gods aangaan (Hand. 1:2, 3).

Wanneer de Heere Jezus na veertig dagen ten hemel vaart, zijn alléén de apostelen en niet Maria hiervan getuige (Hand. 1:4-11).

Bij hun terugkeer van den Olijfberg vergaderen de discipelen in de opperzaal, die ze geregeld voor hun bijeenkomsten gebruiken. En dan lezen wij: Deze allen (n.l. de elf apostelen) waren eendrachtig volhardende in het bidden en smeeken met de vrouwen, en Maria de moeder van Jezus, en met Zijn broeders (Hand. 1:14).

In deze opsomming valt op, dat de discipelen het eerst genoemd worden. Zij vormen in de bedeeeling van Christus' verhooging het voornaamste bestanddeel van de gemeente. Dat in dit verband ook vrouwen worden vermeld is belangrijk. Dit laatste feit is nieuw genoeg om afzonderlijk vermeld te worden. Volgens 't Joodsch gebruik werd geen vrouw toegelaten bij de godsdienst-oefening. Maar ook op dit punt zijn de „oude dingen voorbij gegaan".

Met de vrouwen zullen wel bedeld zijn de vrouwen, die met den Heere Jezus zijn reegetogen en Hem dienden van hun goederen.

„Het moeten de vrouwen zijn geweest, die voor Jezus hebben gezorgd en die thans Zijn apostelen verzorgen".

Maria, de moeder des Heeren, wordt in deze opsomming afzonderlijk genoemd.

Het valt op, dat zij ná de apostelen wordt genoemd. „Wanneer straks „in de opperzaal" de kleine schare samschoolt, die wachten moet op 't Pinksterfeest (dat is: op den terugkeer van Christus) dan noemt Handelingen 1 in „keurige" orde de personen op, die daar bijeen zijn. Eerst de mannen, daarna de vrouwen. Eerst de apostelen, de geroepen ambtsdragers, daarna degenen, die door bloedverwantschap aan Jezus zijn verbonden: Maria en de broeders des Heeren. Eerst de geestelijke familie; dan als zoodanig de „natuurlijke familie". Daar hurkt Maria in de achterhoede. De apostelen zitten nu op een stoel der eere, zij hebben de vooraanstellingen, hun naam staat in het eerste gelid; niet de naam van Maria. Een speciale eerepositie heeft Maria niet meer, maar de apostelen, ook Johannes, kregen nu een bijzonder eeremerk, een speciaal privilege, dat hen van anderen onderscheidt. Was Maria indertijd geroepen tot een exceptioneelen dienst op het terrein van de natuur, van vleesch en bloed, thans zal de beurt aan de apostelen zijn, doch dan op de wijde stroomen van den Geest. Zij krijgen

en daad terugriep tot de gezonde leer, later tijden tot beschaming en voorbeeld!

Hij geeft uit het „Kort Begrip der Christelijke Religie", tegenover de slappe en ongereformeerde vragenboekjes, toen in gebruik; voorts de Besluiten der Dordtsche Synode 1618-19 (met een belangrijke voorrede: „Aan mijn in hun eeuwig heil belangstellende land- en geloofsgenooten");

in tal van geschriften houdt hij de gereformeerden in den lande nauwkeurig op de hoogte van zijn strijd en van de gevoerde processen;

hij wendt zich in geschrifte tot den koning, wien hij ook al zijn brochures toezendt, telkens vergezeld van een begeleidend schrijven; hij bezoekt Zijne Majesteit en ofschoon de koning hem kennelijk zoekt te verbijsteren en van zijn stuk te brengen, legt hij vrijmoedig getuigenis af van zijn optreden en voornemen, en wekt den Vorst op, getrouw te zijn;

hij schrijft aan de Staten-generaal, aan den Gouverneur van de provincie, aan de kerkelijke besturen die hem veroordeelden;

hij richt zich in een „Toespraak en Uitnoodiging" tot de geloovigen en ware Gereformeerden in Nederland om hun duidelijk te maken, dat hij zich niet gescheiden heeft van de ware gereformeerde kerk, noch van de ware gereformeerden;

hij geeft uit „Punten van Reformatie", opgesteld in 1695 door zeven predikanten en vermaant in een opschrift: „dit artikel tot grond van alles te stellen, dat de Heere Jezus alleen als Koning dient erkend in Zijn kerk, niet alleen in oordeel, maar met verheffing des harten en met de daad zelve, en Hem, Zijn zaak, Rijk en kinderen trouwelijk voor te staan en uit alle macht te helpen, met dadelijke verloochening van eer, profijt, gemak en met opneming van alle kruis".

De achtergeblevenen zeggen: „o, als De Cock en de zijnen ook gebleven waren, evenals wij!" We antwoorden: „o, als de achtergeblevenen getrouw geweest waren!"

Kohlbrugge's spreuk was: perfer et obdura! (verdraag en volhard). De Cock herhaalde steeds weer: Blind in de uitkomst, ziende op 't gebod! P. D.

een ambt, even onoverdrachtelijk, een ambtsbediening, even onvervangbaar, als Maria's moederschap dit geweest is³⁾.

Toch moeten wij er oog voor hebben, dat Maria in deze opsomming uitdrukkelijk wordt genoemd. „Zij leefde, sinds de apostelen zich in Jeruzalem verzameld hadden, ook in de heilige stad, en daar zij op een bijzondere, onvergelyklijke manier van de geschiedenis van Jezus getuigenis kon geven, was zij een gewichtig lid in den kring der discipelen⁴⁾.

Toch is het merkwaardig, dat men in de oude kerk niet gekomen is tot een vereering van Maria. „Wanneer men acht geeft op de natuurlijke opwekkingen in den mensch, zoo zou men kunnen verwachten, dat een deel van de vereering, welke Jezus door de gemeente werd bewezen, ook op Zijn moeder en broeders zou worden overgedragen, die immers naar Gods orde met Hem in het bijzonder waren verbonden en een groot aandeel hadden aan Zijn levensgang. In het Nieuwe Testament treedt niets aan het licht, wat daartoe neigt.

Het kruis heeft op zoo doorslaande wijze een eind gemaakt aan al wat zweemt naar de verheerlijking van datgene, dat behoort tot de sfeer van „vleesch en bloed" en den blik van allen tot God omhoog heven, die door de zonde en den dood van den mensch heen alleen in Zijn genade en door Zijn Geest Zijn Rijk bouwt. De verwanten van Jezus werden derhalve niet naast den Heere geplaatst, alsof zij mededeelgenoot waren van Zijn ambt als Heiland en Zijn heerlijkheid, maar stonden in de gemeente bij hen, die van de aarde geloovig tot Hem opzagen, op Zijn genade vertrouwd en op weg waren naar Zijn Rijk. Binnen de christenheid hadden zij door hun bijzondere betrekking met Jezus een bijzonder belangrijke plaats⁵⁾.

In de N.T. gemeente heeft dus Maria wel een bijzondere plaats, maar onder de apostelen. Wij zien haar als een eenvoudig kerklid, die met haar gaven van herinnering de kerk des Heeren heeft gediend. Hier in Handelingen wordt Maria voor het laatst genoemd. „Waarschijnlijk is zij, kort na dezen tijd, gestorven⁶⁾.

Enumatil.

K. MEIMA.

³⁾ K. Schilder, Christus in zijn lijden, III, p. 340.

⁴⁾ A. Schlatter, Erläuterungen, I, p. 828.

⁵⁾ A. Schlatter, Erläuterungen, I, p. 829.

⁶⁾ F. W. Grosheide, a.w. I, p. 27.

•• Klacht over knoeien

Men zendt mij enkele exemplaren van N. Pr. Gr. Ct, waarin dr Zuidema fel te keer gaat tegen den Heer A. Zijlstra, die in Geref. Kb. Groningen bezwaren had ingebracht tegen een rede van hem. Ik zal mij in de discussie niet mengen, want ik ben daarbij volstrekt overbodig. Maar als meelevend toeschouwer mag ik dr Zuidema wel verzoeken niet zoo hoog van den toren te blazen: knoeien, valsche beschuldigingen, etc. Want hij verwaarloost daarmee het feit, dat met de stukken aantoonbaar was, dat hij, dr Zuidema, is begonnen met „knoeien" inzake de rustig, en thetisch voorgedragen meeningen van dhr Zijl-

stra. In w niet kun lampen dan is d verschem nog tets zindheid werk de achrikke erg, alle Heer Zijl dier lam laat hij gen: ge maar w me' (hen pad vleugels laeryma hij nog striden. Of hij mogelijk die gedu keurighe klein fre bos in (hen gev daarop bezware eerste bealissen geweest A.R. en maar do hebben meneer, haal: dr en zal t

•• D

Dr Zu zegd om gebied, zich latu kende i den voe Zuidema stra): a Z. in de woord l wandelt wandela vlak vo als hij dus „vo verder licht hij Tot z dat hij nonsens stra, U beschijn verband Zuidema wagen t wij met kunnen twintig het bijz Want G vergezie Let o gens pr die heel

Intus dat er zou wo Ik h maar d wel leu hooge, eens. Na e water j Nog maakt naar de vaardig Twee de ziek nier oo De ti vorigen daar c frissch zijn ms pintu), men oc held kn nen, al dochte heerlijk om hie 21) 8 22) O

er tijden tot
istelijke Re-
meerde vra-
besluiten der
ngrijke voor-
langstellende

reformeerden
in zijn strijd

onking, wien
ns vergezeld
t Zijne Ma-
lijk zocht te
legt hij vrij-
voornemen.

in den Gou-
like besturen
itnoodiging"
in Neder-
zich niet ge-
kerk, noch

opgesteld in
at in een op-
is te stellen,
ent erkend in
et verheffing
n, Zijn zaak,
n en uit alle
ning van eer,
e kruls".

e Cock en de
We antwoor-
uw geweest

bdura! (ver-
steeds weer:
1! P. D.

IV)

abtsbediening,
schap dit ge-

dat Maria in
ordt genoemd.
ruzalem ver-
n daar zij op
van de ge-
ven, was zij
apelen").
de oude kerk
Maria, „Wan-
pwallingen in
chten, dat een
de gemeente
broeders zou
r Gods orde
onden en een
gang. In het
het licht, wat

wijze een eind
verheerlijking
van „vleesch
omhoog gehe-
n den mensc
in Geest Zijn
rden derhalve
ij mededeelge-
en Zijn heer-
j hen, die van
p Zijn genade
n Rijk. Binnen
bijzondere be-
rijke plaats")
a wel een bij-
en. Wij zien
et haar gaven
heeft gediend.
het laatst ge-
dezen tijd, ge-

K. MEIMA.

III, p. 340.

8.

9.

N. Pr. Gr. Ct.

den Heer A.

aren had inge-
in de discussie
rekt overbodig.
dr Zuidema wel
blazen: knoei-
waarloost daar-
nbaar was, dat
ien" inzake de
n van dhr Zijl-

stra. In een ijer, en binnen een verband, die we nog steeds niet kunnen „plaatsen". En als nu dhr Z. spreekt van „lampen dooven" als typeering van Zuidema's optreden, dan is dat natuurlijk een herinnering aan een veel eerder verschenen artikel-reeks van dr Zuidema zelf, waarin nog iets te vinden was van zijn vroegere principiele gezindheid. Hij heeft toen anderen beschuldigd, dat hun werk de lampen deed uitgaan. Die anderen werden verschrikkelijk kwaad, en pakten dr Zuidema minstens even erg, alleen in ietwat weeker taal, aan, dan hij thans den Heer Zijlstra doet. Maar sinds dien heeft hij met een deel der lampendoovers een soort van verbond gesloten, en laat hij zich inderdaad spannen voor een kar, we zeggen: geen kar van een of andere „partij-als-instituut", maar wel een kar van meer dan één „partij-als-organisatie" (!), een of andere „partij", die meer en meer met hen pacteert, die dr Zuidema lampendoovers noemde. Zijn vleugels zijn door hemzelf gekortwiekt, en hinc illae lacrymae; dr Zuidema is zijn stuur kwijt, en daarom zal hij nog een heelen poos boos doen tegen wie hem bestrijden.

Of hij soms op details geen gelijk kan hebben? Best mogelijk. Maar er zijn meer polemisten, vlak in zijn buurt, die gedurende enkele jaren leven van de kleinere onnauwkeurigheden van een kleinere slip of the pen van een klein fragment hummer tegenstanders — b.v. dr J. Ridderbos in Ger. Wkbl., — en de groote lijnen van de tegen hen gevoerde polemieken laten liggen. Dr Zuidema begint daarop te lijken: hij heeft nog nooit geantwoord op de bezwaren, die van allen kant ingebracht zijn tegen zijn eerste „knoei"-artikelen tegen dhr Zijlstra. Die waren heilsend, omdat ze daar waar een goede gelegenheid geweest was voor een principiele positiebepaling tusschen A.R. en G.P.V., die gelegenheid hebben verzuimd en alleen maar domheid en vooroordeel en nijdigheid en koppigheid hebben aangeblazen. Aan beide kanten? Ja natuurlijk, meneer, want ook wij zijn maar vleesch en bloed. Ik herhaal: dr Zuidema is zichzelf kwijt; hij is overstag gegaan, en zal niet meer kunnen heelmeeester zijn in Nederland. K. S.

*. De lamp voor den voet

Dr Zuidema is ook boos om wat dhr Zijlstra heeft gezegd omtrent de betekenis van de Schrift, b.v. op politiek gebied. We zullen dus veiligheidsshalve dr Zuidema zelf zich laten interpreteren. Hij had gesproken over de bekende plaats (Ps. 119) van Gods woord als lamp voor den voet, licht op het pad. Prachtig. Daarvan zegt dr Zuidema (een beetje grof-vaderlijk tegen den heer Zijlstra): als u nou eens een dominee vraagt (denkt dr Z. in de categorie „leek-clerus"?), dan zult u ten antwoord krijgen, dat dit een beeld is, ontleend aan een wandeling in het nachtelijk duister. Maar gelukkig, de wandelaar heeft een lamp bij zich, en die lamp schijnt vlak voor zijn voet op het pad, dat hij gaan moet. En als hij verder gaat, gaat die lamp mee. Hij hoeft zich dus „voorts" niet in het duister te redden. Want als hij verder voortschrijdt, gaat die lamp mee. Hij houdt het licht bij zich.

Tot zoover dr Zuidema. Waarom hij nu zóó boos is, dat hij in een zeker paroxysme vervalt (ik laat die nonsens maar weg)? Wel, hier is het: U, mijnheer Zijlstra, U maakt van die lamp een licht, dat heel het leven beschijnt van het begin tot het einde. Dat heeft in dit verband alleen maar zin, als U er mee bedoelt (nou gaat Zuidema weer Zijlstra „interpreteren" en zoo sukkelde de wagen weer verder), als U, mijnheer Zijlstra, bedoelt dat wij met het licht van Gods Woord duidelijk en precies kunnen aanwijzen, wat ons op politiek terrein b.v. over twintig jaar te doen staat. Niet in het algemeen, maar in het bijzonder. Dat ontken ik. En dat ontken U ook. Want Gods Woord is een lamp voor m'n voet, en niet voor vergezichten op panorama's tot in details.

Let op dat eerste zinnetje: Dhr Zijlstra zondigt, volgens prof. Zuidema, als hij de Schrift een lamp noemt, die heel het leven beschijnt. Van begin tot eind. En dan

OP TOURNEE

*

Intusschen had de dokter gedaan weten te krijgen, dat er van een dorp verderop een sampan²¹⁾ geleend zou worden om de zieke naar Ngabang te vervoeren.

Ik hoopte er op, dat we mee zouden kunnen varen, maar daartoe was het bootje te klein. Leek me anders wel leuk, over zoo'n smal riviertje te varen onder die hooge, stille boomen door. Komt misschien nog wel eens.

Na een ontbijt van droge rijst met warm suikerwater gingen wij weer op stap.

Nog had ik gezien hoe een draagbaar gereed gemaakt werd, waarin de vrouw zou worden vervoerd naar de boot en ik moet toegeven, dat hun technische vaardigheid al mijn verwachtingen ver overtrof.

Twee dragers gingen weer mee. De echtgenoot van de zieke zou haar vergezellen en toonde op die manier ook weer, hoe zorgzaam ze voor elkaar zijn.

De terugreis ging nu wel over het dorp, dat we den vorigen dag rechts hadden laten liggen. We werden daar ook heel vriendelijk onthaald op verrukkelijk frissche klappermelk. Het gesprek met de kephala en zijn mannen wees uit, dat dit dorp groter was (tien pintu), dat deze streek iets welvarender was en dat men ook hier o zoo blij zou zijn, wanneer er gelegenheid kwam om onderwijs te ontvangen. Eén der mannen, al een oude baas, vader van tien zoons (over zijn dochters werd niet gepraat) keek me met zoo'n verheerlijkt gezicht aan, toen ik vertelde gekomen te zijn om hier guru-guru²²⁾ op te leiden, die dan later op

²¹⁾ Sampan = bootje.

²²⁾ Onderwijzers.

heeft die arme heer Zijlstra niets anders gezegd, dan wat Calvijn opmerkt bij..... Ps. 119:105. Die zegt: hier staat wat elders Petrus zegt: het Woord een licht, schijnende in een duistere plaats. En dat zegt die arme Greijdanus Komm. op 2 Petr. 1:19 ook al, bl. 278.

Om misverstand te voorkomen, ik heb er niets tegen, als prof. Zuidema zich op een politieke vergadering krampachtig vasthoudt aan dat mooie plaatje in James Neil, van dien man die langs een smal bergpaadje loopend, dat handlampje meeneemt.

Maar ik word kopachuw, als ik prof. Zuidema hoor werken met een dilemma: het mijnwerkerslampje vlak voor je voeten, EN GEEN LAMP VOOR VERGEZICHTEN OF PANORAMA'S. Nu zeg ik, foel, professor. Er zijn meer zelfgetuigenissen van den bijbel over den bijbel. En ook veel andere beelden dan die van dat lampje, b.v. van de morgenster, en de zon, en dat zwaard, en dien rechter, en zoo heel veel meer. En wij zelf komen in nog veel meer konkrete situaties dan die van den man, die op een gevaarlijk bergpaadje naast afgronden loopen moet. En wat die perspectieven betreft: ik dacht dat er nog een Openbaring van Johannes was. K. S.

*. Beschavingspeil

Prof. Zuidema, we laten hem letterlijk spreken, vertelt:

Door mij was gezegd, dat onze politieke beginselen eerst als zodanig degen, wanneer zij op een bepaald beschavingspeil zijn afgestemd. En de heer Z. constateert dan: „Wij moeten onszelf dus eerst beschaven, om die beginselen te kunnen dragen". Dat zei ik niet.

Tot zoover het citaat.

Nu weet ik niet, dat dhr Z. miszege heeft, maar — die zal zelf wel het woord nemen. Ik voor mij constateer met verbazing, dat hier „beginselen" (!) eerst heeten te „degen" (wat is dat? gelden? of: hanteerbaar zijn? of DIRECT oplegbaar??) als ze „afgestemd" (!) zijn op een bepaald beschavingspeil (!).

De „aflopende taak" op Oost-Soemba

Op de tweede lijst van voor de eerstvolgende generale synode ingekomen stukken worden onder het hierboven staande hoofd enkele voorstellen genoemd van de particuliere synode van Friesland enerzijds en een brief van de kerken op Oost-Soemba anderzijds, die blijken geven, dat de kerken in Friesland over de „aflopende taak" op Soemba geheel andere denkbeelden hebben, dan de kerken op Soemba zelf. Het gevolg is dan ook, dat men enerzijds en anderzijds komt tot geheel van elkaar afwijkende, ja tegenover elkaar staande voorstellen.

Om tot een verantwoorde oplossing te komen, is het noodig, dat de kerken zich rekenschap geven van de vragen, die zich hierbij voordoen en dat de argumenten, die wederzijds gebruikt worden, getoetst worden op hun overeenstemming met Schrift en belijdenis.

Het lijkt mij daarom nuttig de desbetreffende voorstellen te bespreken. Ik wil hierbij de voorstellen van de particuliere synode van Friesland op den voet volgen. De voorstellen van de kerken op Oost-Soemba komen daarbij voor zooveel noodig vanzelf ter sprake.

Het eerste voorstel van de part. syn. van Friesland luidt:

A. Inzake de zending op O. Soemba en Savoe spreke de Gen. Synode uit:

1. Het zendingswerk op O. Soemba en Savoe dient vanwege onze kerken te worden beëindigd,

hun beurt lagere schooltjes moesten oprichten in hun eigen kampongs, dat ik het alleen maar vreeselijk jammer vond niet tien of twintig jaar eerder gekomen te zijn. Het was, alsof die man even in de toekomst keek en streelend gingen z'n oude handen over het hoofd van een der jongsten toen hij als het ware ZAG dat ook ZIJN kinderen eenmaal zouden kunnen lezen en schrijven. Hij droomde van de glorie en de opkomst van zijn dorp en volk. Ik hoop, dat we het samen beleven mogen, oude baas!

In beide dorpen beloofde men mij hulp. Natuurlijk is hun hulp te gering om werkelijk iets te bouwen, dat aan de eenvoudigste eischen voldoet. Maar ik weet in mijn eigen vaderland vele menschen, die krachtiger steun kunnen geven. Zij moeten alleen maar weten, dat hun daartoe weggeschonken geld werkelijk nuttig besteed zal worden. Zoo zijn wij Nederlanders nu eenmaal. Welnu, ik heb ook op dit korte reisje ondervonden, dat hier voor ons nóg iets „groots kan en mag (en dus moet) worden verricht". Gemiddeld tien gulden per gezin en per jaar is dat zoo veel? Vier doosjes sigaren? Twee dozen bonbons? Eén boek? Drie concerten. Hierop iets bezuinigen, is dat al OFFEREN?? Ach, noteert U even het gironummer van „Mechobor": 49457, AE-kade 31a, Veendam. Wanneer dat gedaan werd, dan stond er dit jaar nog een school(?) en over twee jaar een ziekenhuis (??). Want dat laatste is ook zoo noodig. Wat het Gouvernement hier heeft neergezet is eerder een bespotting van het begrip ziekenhuis. Ik sta verstomd en Nederlandsche vakgenooten zouden met mij verstomd staan, als zij zagen hoe de dokter hier werken moet. En dat er dan nog zoo veel bereikt wordt, is een dagelijks weerkerend wonder.

Hunkerend naar een bad kwamen we thuis. Met het bezoek aan het andere dorp meegerkend had deze

Als dat waar is, dan kunnen we met dat afstemmen wel langzamerhand ophouden. Want het beschavingspeil gaat hopeloos achteruit, sedert we ons hebben laten voor den mal houden met 't woord democratie. Het beschavingspeil van Nederland ook wordt steeds minder, met allemaal ons dagblad, en onze radio, en ons mooie woninkje, en verder de straat vrij voor allen geworden man, die er zijn weetje van denkt te weten, en vegeteert op de minderheid der werkelijke werkers.

Intusschen blijkt, dat prof. Zuidema zich bezig hield o.a. met dat onderdeel van een politiek program, waarin het een paragraaf geeft inzake de administratie van wat je tegenwoordig noemt: ongenoegzaam tot ontwikkeling gebrachte gebieden. Als prof. Zuidema ons verwijst naar de Zuidzee Eilanden met polygamie en bigamie, dan geloof ik, hem zoowat te begrijpen. Maar als hij het nu hebben wil over de vraag in welke bepaalde verordeningen de overheid het zwaardrecht moet laten gelden in zulke gebieden, dan zeg ik: praat u dan dáárover, alstublieft. Maar gebruik dan niet het woord „beginsel", want u is professor; en als de jongelieden van de politieke studievereeniging u over beginselen hooren praten, dan denken ze dat het ook om beginselen gaat. En als u dan zegt: die moet ge afstemmen op een gegeven beschavingspeil, dan drinken ze vergif. Ze passen dien regel straks toe niet in de Zuidzee Eilanden maar in Nederland, met zijn vrijen Zaterdagmiddag, zijn gelijkshakeling, zijn vertrapping van den middenstand, zijn prijsgeving van ladingen Zuidzee Eilanden, zijn verdoen van souveriniteit bij de gratie Gods, zijn bedrijfsschappen, zijn sterilisatie van den werkiust, zijn verbleekende kranten, zijn attentie voor een bokwedstrijd, en niet voor een serieus debat Zijlstra—Zuidema. Stel temminste, dat er tusschen die twee werkelijk van twee kanten gedebatteerd zou zijn. Wat ik ontken, zoolang prof. Zuidema zoo los speelt met het woord „beginsel", en zoo ruw op zijn opponenten inhakt.

Beginselen afstemmen op een beschavingspeil, dat is de dood. Het stelt norm onder feit, en daar weet prof. Z. theoretisch meer van. K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

2. De voortgaande dienst van het kerkvergaderend werk van Christus dient zelfstandig ter hand te worden genomen door de aldaar door de Geref. Zending geplante kerken.

De voorstellen zijn vergezeld van een toelichting en motiveering van de Friese zendingsdeputaten, zonder dat de part. synode deze toelichting en motiveering geheel voor haar rekening neemt. Uit het feit evenwel, dat deze toelichting en motiveering aan de kerken worden toegezonden, mag worden afgeleid, dat de part. synode van meening is, dat de kerken door de in die toelichting en motiveering bijgebrachte argumenten van de juistheid harer voorstellen overtuigd zullen worden. In de bespreking zullen wij dus ook de toelichting en motiveering moeten betrekken.

Het voorstel onder A. 1, roept twee vragen op: ten eerste de vraag naar de juistheid van den materieelen inhoud van de gevorderde uitspraak en ten tweede of het de taak is van een generale synode deze uitspraak te doen. Om met de laatste vraag te beginnen: „Kan een generale synode uitspreken, dat een kerk of kerken haar zendingsarbeid op een bepaald terrein dient te staken?" Ik geloof, dat deze vraag ontkennend beantwoord moet worden. Ook wanneer we vasthouden aan de bepalingen van de nog van kracht zijnde zendingsorde. Die zendingsorde kent in artikel 2 aan de generale synode groote macht toe,

reis ons 5 uur gekost. Toen gauw eten, want al heel spoedig kwam er bericht, dat de prauw ook gearriveerd was. En de dokter ging z'n laatste poging doen. Nu had hij ook hulp van ervaren zusters en zij het met veel moeite (ik bespaar U de technische bijzonderheden) het werk is gelukt. Weinig artsen en geen enkele leek zal kunnen beseffen wat hier soms gepresteerd moet worden. De kennis is er, de sterke wil om te helpen, de bereidwilligheid en offervaardigheid, het gebod niet te vergeten, maar een zindelijke ruimte, wat meer instrumenten, vooral veel medicijnen en een krachtige voorlichting omtrent hygiëne, dat allemaal ontbreekt.

En deze menschen zijn ons zoo dankbaar! De Dajaks houden echt van de Nederlanders. Vóór we 's morgens weggingen werd ons gevraagd 's avonds terug te komen om..... met den gelukkigen vader en moeder en den geheelen kampong het geboortefeest te vieren. Het gemeste varken lag al klaar.....

Denkt U dat in: de wandeling v.v. telt niet; dat de moeder nu beter wordt, staat onomstootelijk vast; dat ze dan ook weer loopen en feestvieren kan is vanzelfsprekend. En je vraagt je wederom af: Wat zijn dat toch voor menschen?

Maar zoo gauw is het toch niet gegaan. Om 9 uur 's avonds kreeg de vrouw en dus ook de dokter rust. Haar man bleef trouw bij haar. Op sterk aanraden van den dokter zijn ze nog een paar dagen gebleven, maar toen moesten en zouden ze terug: de prauw was immers GELEEND en moest weer naar den eigenaar!

Ze gingen. Met woorden hebben ze niet bedankt. Maar ergens in een kleinen kampong in de rimbu van Borneo is de roem van Nederland gevestigd. Dank zij een heel gewonen arts.

In zijn huis werd God gedankt, want die roem hoort voor Zijn troon. J. P. MOERKOERT.